

Köhnə nağıl tək...

Vaxt gəlir, hər şeyin yetişir sonu,
Bu nəydi qurtardı, yox oldu, getdi?
Bu da bir həyatdı oynadıq onu,
Bu da bir oyundu, yaşadıq, bitdi.

Kamal Abdulla

Köhnə nağıl tək...

Həzin payız səhərlərinin biri soyuqqanlı bir telefon səsi məni yuxudan oyatdı. Elə bil, telefonun bu soyuq səsi əvvəlcədən yaxşı xəbərin qarçısına oxşamırdı. Elə də oldu. Bir müddət sonra Bakı küçələrinə hüznü bir xəbər yayıldı televiziya və radio dalğalarından...

... «Səhnəmizin böyük AKTYORU, USTAD SƏNƏTKAR Yaşar Nuri noyabr ayının 22-də səhərə yaxın vəfat etdi... Allah rəhmət eləsin».

Mənə görə, SƏNƏTKARlar vəfat eləmir, sadəcə dünyalarını dəyişirlər. Yəni, bu dünyadakı missiyalarını başa vurub, ötəki dünyada onlara veriləcək yeni görəvin başına keçirlər. Yaşar Nuri də buradakı həyatı oynadı, yaşadı və bitdi...

Pərdə açılır, bu, bir səhnədir...
Tamaşaçılar, nə qədər çiçək...
Kimsə əl çalır, kimsə əl edir,
Hər şey tanışdır, köhnə nağıl tək.

Pərdə açılır... Yenə səhnə... Yenə tamaşaçı... Yenə gül-çiçək yağışı... Və yenə də YAŞAR NURİ... elə köhnə nağıl tək...

Bu dəfə də səhnədə təkdir Yaşar Nuri. Yenə də Akademik Milli Dram Teatrının tamaşaçı zalında anşlaqdır. Təkcə zalda yox, dəhlizlərdə, foyedə insan əlindən iynə atsan yerə düşmüz. Sənət dostlarından tutmuş adi tamaşaçıya qədər, hamı onun NURUNA, İŞİĞİNƏ toplaşib. Amma bu nə tamaşadır, nə yubiley gecəsi...

Bu YAŞAR NURİylə vida mərasimi...

Nağıl belə başladı...

1951-ci il sentyabr ayının 3-də Bakının Sovetski deyilən küçəsində dünyaya bir körpə gəlmişdi. Sənətçi ailəsində... Hamı aktyor Məmmədsadiq Nuriyevə gözdəndirilmişdi. O da oğlunun doğuluşuna hədsiz dərəcədə sevinmişdi, vaxt gələcək Azərbaycan teatr və kino sənətinin böyük SƏNƏTKARı olacağını bilmədən.

Zaman keçir, ata anlayırdı ki, oğlu adi uşaqlardan deyil. Onun elə bu qeyri-adiliyini duyub da əlindən tutub səhnəyə gətirmişdi – Azərbaycan Dövlət Musiqi Komediya Teatrının səhnəsində...

Səhnəyə ilk dəfə on bir yaşında dramaturq Məhərrəm Əlizadənin «Toy kimindir?» tamaşasında Tapdıq rolunda çıxmışdı. Məktəbli vaxtlarında Dövlət Televiziyasının «Yelkən» verilişinin aparıcılarından olmuşdu. Bundan başqa o, «Buratino», «Qaranquş», «Pioner» uşaq verilişlərində müntəzəm iştirak etmişdi. Müxtəlif dram dərnəklərinə getmiş, 26-lar adına məddəniyyət sarayı xalq teatrının tamaşalarında çıxış etmişdi.

Uşaq Yaşar gözgörəsi fitri istedadla malik idi. O, cəld, çevik, bacarıqlı, hazırcavab idi. Şirin, xoşagəlimli çöhrəsi vardı. Uşaq Yaşar rol oynayarkən gözləri gülürdü.

10 yaşından Azərbaycan televiziyasında uşaq verilişlərində çəkilən və teatr səhnələrində uşaq rollarını ifa edən qəhrəmanım 1968-ci ildə Bakıdakı 173 nömrəli orta məktəbi bitirib Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun dram və kino aktyorluğu fakültəsinə daxil olmuşdu. Orada kurs rəhbərləri, tanınmış səhnə

xadimləri Rza Təhmasib və Əliheydər Ələkbərovdan aktyorluq sənətinin incəliklərini öyrənmişdi.

İnstitutda, fakültədə, kursda Yaşar qeyri-formal liderə çevrilmişdi. Tələbəlik çağlarında hamı ondan çox şey gözləyirdi, hamı onu «hazır aktyor» hesab edirdi. Haqları da var idi... Çünki Yaşarın istedadı yaşından yaşlı idi.

1972-ci ildə institutu bitirdikdən sonra 1 il orduda xidmət etmiş və institutun tədris teatrında aktyor işləmişdi. 1974-cü il dekabr ayının 1-də Akademik Milli Dram Teatrının baş rejissoru Tofiq Kazımovun dəvətilə bu kollektivin aktyor truppasına qəbul olunmuşdu.

Nağıl davam edir...

Nağıl qəhrəmanımın yaradıcılıq fəaliyyəti çoxşaxəli idi: teatr, kino və televiziya.

Televiziyada onun böyük şöhrət qazandığı çox sayda ekran obrazları var idi. Əlliyə yaxın bədii filmə çəkilməmişdi, Azərbaycan Dövlət Televiziyasında hazırlanmış yüzdən çox tamaşada, bədii kompozisiyada, satirik səhnəciklərdə iştirak etmişdi. Onun əsasən baş rollarını ifa etdiyi teletamaşalar televiziyanın qızıl fondunda və yeddidən yetmişə hamının yaddaşında əbədi sənət nümunələri kimi qorunur. Hansını birini deyim?..

«Yollar görüşəndə»də Yaşar... «Evləri köndələn yar»da Surxayzadə... «Qatarda»da Dadaşov... «Kökdən düşmüş piano»da Nəriman... «Topal Teymur»da Cücə... «Səni axtarıram», «Bağışla», «Səndən xəbərsiz»trilogiyasında Elçin... «Göz həkimi»ndə Həsənağa... «Ac həriflər»də Həsən dayı, çəkməçi, şəhər sakini, qəzet oxuyan... «Yarımştat»da Muxtar bəy... «Nigarançılıq»da Qurbanəli bəy... «Ordan-burdan»da Fotoqraf Əli bəy... «Yaşıl eynəkli adam»da Kazım... «Fatehlərin divanı»nda Sərsəri şair... «Qonşu qonşu olsa»da on bir müxtəlif tip və saymaqla bitməyən obrazlar ordusu...

O... həm də radio və kinostudiyanın dublyaj sektoru ilə əməkdaşlıq etmişdi, radioda «Sabahınız xeyir», «Gülüş axşamı» yumoristik verilişlərinin, radio

tamaşalarının iştirakçısı olmuşdu. «Azərbaycanfilm» kinostudiyasında isə saysız-hesabsız yerli filmləri səsləndirmiş, əcnəbi filmləri dublyaj etmişdi.

O... cəsarətli aktyor kimi qəliz rəqs nömrələrini, muğam və ya estrada, yaxud aşıq musiqisi üzərində qurulan satirik, dramatik, psixoloji, komik, qroteskli, karnaval estetikasına uyğun obrazların ifasında uğur qazana bilmişdi.

O... olmasaydı filmlərimizin dadı, duzu, ləzzəti olmazdı. Makintoşsuz («Yol əhvalatı»), İsrafilsiz («Bəyin oğurlanması») Azərbaycan kinosunu necə təsəvvür etmək olar?! Ya «Yaramaz»dakı Maşalla, «Yoxlama»dakı Direktor, elə «Yuxu»dakı Polis – bunların da bir özgə ləzzəti var...

Amma deyəsən, qəhrəmanım canlı səhnəni daha çox sevirdi axı... Belə də deyirdi: «Televiziyada, kinoda çəkiləndə yoruluram. Amma səhnədə heç vaxt yorulmuram. Daha doğrusu, bu yorğunluqdan ləzzət alıram».

Qəhrəmanımın yaradıcılığı dörd teatrın səhnəsindən keçdi:

Akademik Milli Dram Teatrı... Opera və Balet Teatrı... Musiqili Komediya Teatrı... Kukla Teatrı....

Tamaşaçı onu daha çox Akademik Milli Dram Teatrının səhnəsində gördü, bəyəndi və sevdi. O, bu teatrda obraz ardınca obraz yaratdı...

İlk olaraq Aleksandr Vampilovun “Övlad” (“Böyük oğul”) pyesində Silvanı oynadı. Daha sonralar Pərviz («Bağlardan gələn səs», İlyas Əfəndiyev), Kürd Musa («Vaqif», Səməd Vurğun), Sqaquarel («Don Juan, yaxud bəşərin komediyası», Mirzə İbrahimov), Məşədi Oruc («Ölülər», Cəlil Məmmədquluzadə), Namiq («Şəhərin yay günləri», Anar), Sərsəm Salman («Dəli yığıncağı», Cəlil Məmmədquluzadə), Cığatay («Yağışdan sonra», Bəxtiyar Vahabzadə), Meyxanaçı («Karıxmış sultan», Taufiq əl Hakimi), Molla Nəsrəddin (“Sizi deyib gəlmişəm...», Anar), Bayandur («Büllur sarayda», İlyas Əfəndiyev), Abdi (“Qanlı Nigar», Sadıq Şendil), İsgəndərzadə («Ah,Paris...Paris!..», Elçin), Şöbə müdiri («Mənim sevimli dəlim», Elçin), Xandəmir («Afət», Hüseyn Cavid) və s. obrazları qəhrəmanımın obrazlar qalereyasını zənginləşdirdi.

Qəhrəmanım xalqın qəhrəmanıdır...

O... Azərbaycan SSR-in Əməkdar Artisti oldu – 1981-ci ildə
O... Azərbaycan SSR-in Xalq Artisti oldu – 1989-cu ildə
O... Azərbaycan Respublikasının Dövlət Mükafatını aldı, «Yaramaz»
filmindəki Maşallah roluna görə – 1991-ci ildə
O... «Qızıl dərviş» Mükafatını aldı – 1992-ci və 1996-cı illərdə
O... Azərbaycan Respublikası Prezidentinin I dərəcəli mükafatçısı və
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdçüsü oldu – 2005-ci ildə
O... «Şöhrət» ordeni aldı – 2011-ci ildə
O... Milli Kino Mükafatı aldı – 2012-ci ildə
Nəhayət O... xalqının əbədi qəhrəmanı oldu – 2012-ci il 22 noyabrda

Nağılın sonu...

Kaş ki, hər şey nağıllardakı kimi xoşbəxt sonluqla bitsəydi...
Amma neyləmək olar?! Doğulan bir gün ölür, nağıldan nağıla dönür...
Qəhrəmanım da nağıla döndü, kim bilir, bəlkə elə xoşbəxt sonluq da bu
deməkdir?!

Pərdə enəcək, hər şey bitəcək,
Mən getməliyəm, sən getməlisən.
Hər şey dumanda, çəndə itəcək,
Mən itməliyəm, sən itməlisən.

Bilmirəm, Kamal Abdulla ilə Yaşar Nurinin münasibətləri necə olub,
deyəsən, heç Yaşar Nuri Kamal Abdullanın əsərlərində də oynamayıb. Amma bu
gizli, sirli-sehrli əlaqə nə idi ki, vida mərasimi başlandıdan bitənəcən, Kamal
Abdullanın şeirinin təsirindən qurtula bilmədim. İstifadə etdiyim şeir də məhz
Kamal Abdullaya məxsusdur. Elə bil ki, Yaşar Nuri üçün nəzərdə tutulmuş
misralar...

Pərdə enir... YAŞAR NURİnin tamaşaçılarına canlı səhnədən, sevdiyi səhnədən son səslənişi qulaqlarımda cingildəyir:

...Bu da bir həyatdı oynadıq onu,

...Bu da bir oyundu, yaşadığ, bitdi.

Könül Əliyeva

Teatrşünas